

Spis treści

Słowo wstępne (Lothar Gall)	11
Przedmowa autora	13
Przedmowa autora do wydania zmienionego	15
Nota do tłumaczenia polskiego	17

I. PRZEGLĄD ENCYKLOPEDYCZNY

Wprowadzenie	21
A. Cesarstwo w dobie sporu o inwestyturę	27
1. Cesarstwo i Kościół pod koniec panowania Henryka III	27
1.1. Henryk III i książęta	27
1.2. Reforma Kościoła pod przywództwem niemieckiego króla	30
2. Henryk IV	37
2.1. Regencja cesarzowej Agnieszki	37
2.2. Papiestwo w okresie małoletniości Henryka IV	39
2.3. Walki z Sasami	43
2.4. Henryk IV i Grzegorz VII do spotkania w Canossie w 1077 r.	46
2.5. Antykról i walka Henryka o samostanowienie	51
2.6. Walki w Niemczech i w Italii	56
2.7. Ostatnie lata Henryka IV	60
3. Henryk V	62
3.1. Lata sukcesów	62
3.2. Trudności w Rzeszy	67

3.3. Konkordat wormacki	70
3.4. Koniec dynastii salickiej	72
B. Przemiany strukturalne	74
1. Kościół	74
1.1. Papiestwo	74
1.2. Biskupi	78
2. Organizacja Rzeszy	80
2.1. Władza królewska	80
2.2. Pokój ziemski	83
2.3. Szlachta i książęta	84
2.4. Miasta	85
3. Ruchy religijne	87
3.1. Mnisi i kanonicy	87
3.2. Świeccy	89
3.3. Ruch krucjatowy	90
4. Żydzi	91
5. Kształcenie i nauka	92
5.1. Pisma polemiczne	93
5.2. Prawo kanoniczne	95
5.3. Prawo świeckie	96

II. PODSTAWOWE PROBLEMY I KIERUNKI BADAŃ

1. Wydania i krytyka źródeł	101
2. Osoby	106
2.1. Władcy	107
2.2. Papieże	112
2.3. Biskupi	116
2.4. Prozopografia i historia szlachty (Saksonia, Bawaria, Szwabia)	117
3. Wydarzenia i problemy	119
3.1. Symonia – wybory biskupów – inwestytura – regalia ...	121
3.2. Walka z małżeństwami duchownych	125
3.3. Synod w Sutri w 1046 r. i papieże niemieccy	126
3.4. <i>Dekret o wyborze papieża z 1059 r.</i>	128

3.5. <i>Dictatus papae</i> Grzegorza VII (DP)	131
3.6. Canossa 1077 r.	132
3.7. Forchheim 1077 r.	136
3.8. Konkordat wormacki 1122 r.	137
3.9. Pokój Boży i pokój ziemski	140
4. Przemiany struktur	141
4.1. Papiestwo	142
4.2. Episkopat	144
4.3. Władza królewska	147
4.4. Książęta i szlachta – tworzenie terytoriów i przemiany strukturalne rodów szlacheckich	155
4.5. Ministeriałowie i powstanie rycerstwa	158
4.6. Miasta	160
4.7. Mnisi i kanonicy	162
4.8. Świeccy	166
4.9. Żydzi	167
4.10. Edukacja i nauka: pisma polemiczne – prawo kanoniczne – prawo świeckie	168
Pisma polemiczne	170
Kanonistyka	172
Prawo świeckie	172
5. XI stulecie jako wiek przełomu lub wręcz rewolucji	173

III. ŹRÓDŁA I LITERATURA

A. Źródła	179
1. Źródła narracyjne	179
1.1. Edycje w ramach „Monumenta Germaniae Historica” ..	179
1.2. Inne wydania	180
1.3. Wydania dwujęzyczne	181
1.4. Źródłoznawstwo	181
2. Dokumenty i regesty	182
3. Listy	182
4. Pisma polemiczne	183
5. Teksty literackie	184
6. Nekrologi	184

B. Literatura	185
1. Podręczniki i monografie	185
1.1. Ogólne	185
1.2. Historia Kościoła i historia papieżstwa	185
1.3. Historia regionalna	186
1.4. Historia prawa, ustroju, gospodarki i społeczeństwa	186
1.5. Prace zbiorowe	187
1.6. Reforma Kościoła i spór o inwestyturę – opracowania ogólne	188
1.7. Katalogi wystaw	189
2. Zagadnienia szczegółowe	189
2.1. Ludzie	189
a. Henryk III	189
b. Cesarzowa Agnieszka	190
c. Henryk IV	190
d. Henryk V	192
e. Matylda Toskańska	193
f. Papieże reformatorzy	193
g. Grzegorz VII	194
h. Klemens III, Urban II, Paschalis II i Kalikst II	195
i. Biskupi	196
2.2. Wydarzenia i problemy	197
a. Wybór biskupa, inwestytura i symonia	197
b. Celibat	198
c. Sutri i papieże niemieccy	198
d. Dekret o wyborze papieża	199
e. <i>Dictatus papae</i> Grzegorza VII	200
f. Canossa	201
g. Antykról Rudolf ze Szwabii	202
h. Konordat wormacki	202
i. Pokój Boży i pokój ziemski	203
2.3. Struktury	204
a. Papieństwo i kuria	204
b. Episkopat	205
c. Władza królewska	206
d. Książęta i możni	208
e. Ministeriałowie i rycerstwo	210

f. Miasta	211
g. Mnisi	212
h. Kanonicy regularni	213
i. Żydzi	214
k. Edukacja i nauka	214
3. XI wiek jako czas rewolucji	216
 Indeks osób	 219
Indeks nazw miejscowych	229
Indeks rzeczowy	233